

A báróaria

Beethoven és magyar barátai

Százötven éve, 1827. március 26-án halt meg Bécsben minden idők egyik legnagyobb zenefejedelemé, Ludwig van Beethoven. Legnevezetesebb magyar pártfogója Esterházy Miklós herceg volt, aki 1807-ben, felesége nevenapjára, misét rendelt nála. Szándékosan használjuk itt ezt a szót: rendelt, mert bizony a csodálatos lángész megrendelésre is dolgozott. Nem esoda: zeneműveivel a kenyerét kereste, alkalmazkodott hát a pártfogók és zeneműkiadók kívánságaihoz. Ezekről ő gyakran levélben kérdezte, milyen legyen a rendelt mű: könnyen vagy nehezebben játszható stb. Esterházyhoz intézett egyik levelében azon agódot, hogy a herceget a nagy Haydn (aki 30 éven át volt Kismartonban az Esterházyk zenekarának dirigense) zenéje talán túlságosan elkényeztette. A levélre Esterházy udvariasan és hízelgő hangú sorokban nyugtatta meg a zeneköltőt, hogy igazán semmi összehasonlítástól nem kell tartania.

Hasonló megrendelés révén

jutott Beethoven összeköttetésbe Apponyi Antal György gróf tolnai főispánnal (Apponyi Albert gróf széppapjával), aki híres könyvgyűjtő volt. Apponyi húros kvartettet rendelt az akkor még fiatal Beethovennál. Szorosabb barátság fűzte Beethoven a muzikális Erdődyne Niczky Mária grófnéhoz, egy időben a házában is lakott Bécsben. Egyik művét neki dedikálta, hosszú időn át levelezésben állt vele. Barátság köti Brunsvik Ferenc grófhoz is, akihez Budára és a Fehér megyei Martonvásárra látogatott el. Talán a magyar falusi idill hatja át képzeletét, amikor megírja gyönyörű VI. szimfóniáját, a Pasztorált (1807-8-ban).

Brunsvik Ferenc gróftól Beethoven igen kedvelte. Hozzá intézett leveleiben néha „Kedves barátom és testvérem”-nek szólítja, és egy alkalommal (1807-ben) azt írja neki, hogy: „csókolom Teréz nővéredet”. Ami több volt amolyan szólásformánál, Beethoven egy időben szerelmes volt a nála öt évvel fiatal-

abb grófnőbe. Kiténik ez abból a Teréznek írott szenvedélyes hangú leveléből is, amelyben az alábbi szentimentális utóirat olvasható: „örökre az enyém, örökre a tied, örökre az egymásé”. Ugyanitt Beethoven Teréz az ő „halhatatlan kedvesének” („meine unsterbliche Geliebte”) nevezte, s két tételes szonátát komponált neki, amelyet a szerző többre tartott, mint a híres Mondschein (1801) szonátáját. A grófnő magas kort ért meg, sohasem ment férjhez, amint nőként maradt Beethoven is. Közudott, hogy amikor Brunsvik Teréz Budára költözött, anyja házában 1828. június 1-én megnyitotta Angyalkert néven az ország első kisdudóv intézetét, s a kisdudóv ügyében ezután is sokat tett.

Hosszan tartó barátságban állt Beethoven a magyar Zmeskál (Zmeskall) Miklóssal is. Zmeskál a magyar udvari kancelláriánál Bécsben teljesített szolgálatot, előbb mint titkár, később mint udvari tanácsos, és kitűnően kezelte a gondokat, egyeseket szerint a zongorát. Beethoven maga is alapos zeneszertartó, sőt levelében művésznék nevezte. A jó Zmeskál a lángész barátságáért mindent megtesz. Beethoven egy-egy levelében gyakran meghívja Zmeskált egy pohár borra, s ilyenkor mindenféle becéző néven szólítja magyar barátját, „Zmeskálka!”, „Kedves Domanovec!”, (Domanovec volt Zmeskál nemesi előnéve.) „Kedves báró...”, „Zenegrófocská!”, ezek voltak a Beethoven leveleiben használt megszólítások. Es ha már a tréfálkozásban kifogy a szavakal, hát zenei tréfát űz vele! Egyik levelében egész áriát kottáz le erre az egy szóból álló szövegre: báró.

A magyar barátkozásnak nyoma van Beethoven zenéjében. Szimfóniáiban, szonátaiban stb. felcsendül a magyar hang, és leghevesebb zongoraszonátájában (az Appassionatában, 1804-5), amelyet a magyar gr. Brunsvik Ferencnek ajánlott, az utolsó tételben a cigányos „végző” magyar friss csárdás.

Beethoven halhatatlanságában nemcsak a magyar barátainak és magyar „halhatatlan szerelmének” emlékeztete, de a műveiben fellelhető magyar hangok (az István király emlékére írt ünnepi zene, 1811) is örökre elkísérik.

Devich Andor

Folyóirat Békésből

„Irodalmi, művészeti élet nem létezik műhelyek és fórumok nélkül. Egy-egy város, tájegység ezek által alakíthatja csak ki a maga sajátosan egyéni szellemi arculatát, ezek tevékenységével válik mindinkább azzá, amivé fejlődése során válnia kell, amire történelmileg hivatott. Ilyen kulturális fórumot és műhelyt kíván teremteni Békés, amikor elindítja az Új Auróra antológiatorozatát, ... a szerkesztők arra kaptak megbízást: ne zárkózzanak be a város falai közé, hanem — éppen ellenkezőleg — az egész békési, vihasarki és délbihari tájra figyeljenek, s emellett azokat az írókat, tudósokat, művészeket is kössék az antológiatorozathoz, akik megszűre kerültek innen, a székebb pátriától, de akik másutt élve is vállalják, hogy békésiek, és készek a közös munkára.” — Darvas Józsefnek ezekkel az Útnak indító sorokkal jelent meg 1973 őszén az Új Auróra első száma Békésben. Azóta az irodalmi és művészeti antológiatorozatnak 8 száma jelent meg, s ezek, valamint az eltelt több mint három év bebizonyította, hogy mélyről gyökerezik, biztos alapon sarjad az Új Auróra termése.

A számokat lapozgatva sorra tűnnek elő a nevek, melyek a magyar irodalom élmezőnyét képviselik: Ilyés Gyula, Darvas József, Simon István, Fábán Zoltán, Fodor András, Ladányi Mihály, Timár Máté, Kiss Anna. Helyet és rangot jelentő publikációt kaptak a Békésben élő művészek, Filadelfi Mihály, Sass Ervin, Simonyi Imre, Csóor István, Tóth Lajos, Hegyesi János. Több-ször jelentkezett Szegeden dolgozó író-költő, így Dér Endre, Simai Mihály, Polner Zoltán.

Izgalmas irodalomtörténeti és műtörténeti dokumentumokat sorjázottatott a folyóirat többek között Darvasról, Szabó Pálról, Veres Péterrel, Juth Zsigmondról, Gulácsy Lajosról. Rendszeresen közölnek néprajzi, szociológiai tanulmányokat, s minden lap-számban bemutatnak egy-egy képzőművészt.

Az Új Auróra rövid történetében most minőségi változás következett be. Ez év-től folyóiratként jelenik meg a lap, az első szám a napokban jelent meg a hírlapársoknál. Változatlan a szerkesztési elv: a bezárkózó provinciális helyett a helyi sajátosságokat kötni az egyetemeshöz! Nem változott a

nagyon igényes és szép küllem sem, továbbra is kapcsolódnak a békési híres-neves nyomdászmagányokhoz. A lapot az Európa-hírű gyomai Kner Nyomda állítja elő nemzetközileg is elismert tipográfiával.

A most megjelent első szám első írása fontos, szinte jelképi értékű, mint volt induláskor Darvas indító írása. Ilyés Gyula naplójegyzete a provincializmus felé, előre! címet viseli. Így ír: „...világosabban mutatkozik meg az a szándék, mely más-más föladatot akar teljesíteni. Így alakulnak különbözőre már más és más szétszételt ellátására a vidéki folyóiratok. Épp egy Békés megyei művész eseményről... szólva írtam le: szellemi életünk egyik nagy fogyatéksége, hogy nem elég provinciális. Nem hat ki eléggé még a szűkre szabott magyarság életére, s nem vesz át abból elég hatást; illetve alig vesz tudomást, mi a föladat és a szükséglet a „porban”, a „mélységben”, a fájdalomosan oly közeli végeken. A külterjességnél nem úgy több a belterjesség a közművelődésben, mint a földművelésben.”

Az örökbe-fogadásról

Sz. F. szegedi olvasónk fiatal házas, de gyermekük sajnos nem lehet, ezért szeretnének egy kislányt örökbe fogadni. Mind a kettőn 24 évesek és arra kér felvilágosítást, hogy van-e joguk örökbe fogadni, s mit mond ezzel kapcsolatban a jogszabály, hogyan kell ez ügyben eljárni?

A törvény rendelkezése szerint örökbefogadó csak teljes cselekvőképes nagykorú személy lehet, aki nem áll szülői felügyelet megszüntetését vagy közügyektől való eltávolítást kimondó jogerős bírósági határozat alatt. Örökbefogadni pedig csak kiskorú személyt lehet.

Az örökbefogadás engedélyezését a gyámhatóságnál kell kérni. Az engedély megadásához a felek egyetértő kérelmét tartalmazó nyilatkozatot, továbbá a gyermek szüleinek, valamint a házasságban élő örökbefogadó házastársának hozzájárulása

szükséges. Abban az esetben, ha olvasónk és felesége közösen fogadják örökbe a kislányt, akkor nem a hozzájárulás kell, hanem mindketőjük nyilatkozata arra, hogy a kislányt örökbe kívánják fogadni. Egyébként a gyermek szülei úgy is adhatnak hozzájárulást, hogy az örökbefogadó személyét és személyi adatait nem ismerik. A rendelkezés szerint ezt a nyilatkozatot nem lehet visszavonni. Ilyen esetben a gyermek képviseléről a gyámhatóság gondoskodik és az eljárás titkos. Ilyenkor a szülő az örökbefogadástól értesítést nem kap és az örökbefogadástól hozott határozatot sem fellebbezéssel, sem egyéb módon nem támadhatja meg. Egyébként ettől az esettől függetlenül, ha a szülő alapos ok nélkül nem járul hozzá az örökbefogadáshoz, a gyámhatóság a gyermek érdeké-

Eredményes év után — új feladatok előtt

Nagyon nehéz a termelőszövetkezetek tavalyi eredményeit summáznai. Ennek mérése végső soron közzegadói eszközökkel, mutatókkal, számok tömegével történik, hogy van-e a piacon elegendő áru, mennyit kérnek érte, mennyire bírja el a fogyasztó zsebet, egyáltalán kapható-e? Ez igen érzékenyen érintett valamennyiünket, ha csak a zöldségfélék ellátási gondjait vagy egyes gyümölcsfélék magas árát vesszük figyelembe. Már e gondolatok is figyelmeztettek bennünket, hogy nem volt minden rendben az áruellátás területén.

A zárszámadó közgyűléseket higgadság, meggondoltság, ugyanakkor ószinte kritika jellemezte. A tapasztalatokból egyértelműen kitűnt, hogy a térszervezetek ösztönöznek a munkás-paraszt szövetség melletti további elkötelezettségre.

Tavaly szinte egész Európán aszálykár söpört végig, és nagy termés kieséseket okozott. A termelőszövetkezetek a párt- és társadalmi szervek kérésére, az időjárási bizonytalanság ellenére is, közel tízezer hektár területen vetettek másodnővényeket. A tervek teljesítésében, a gazdasági együttműködések kibontakozásában, az egymáson való segítségben, a tudomány szélesebb körű alkalmazásában is jelentkezett a szövetkezetek tenniakarása, és ez végső soron pozitívan hatott a zárszámadó közgyűléseken.

Elért gazdasági eredményeink jobbák az országos átlagnál, és jelentősen túlszárnyalják az 1975. éviét is. Búzából 38,9 mázsa termert hektáronként, kukoricából 46,1, paradicsomból 349 mázsa, fűszerpaprikából 68 mázsa. A nagyüzemekben a termelés 10 százalékkal nőtt. A termelésnöveléssel együtt jelentősen javultak a gazdálkodási mutatók is. A halmozott termelési érték 19,8 százalékkal, a szövetkezetek bruttó jövedelme 12,4 százalékkal, a szövetkezetek nyeresége 22,5 százalékkal nőtt. Ugyanakkor csökkent a veszteséges szövetkezetek száma, és a veszteség összege az előző évihez 81,2 százaléka. Nőtt a fejlesztési alap, 18,8 százalékkal, a tagok és alkalmazottak összes részesedése pedig 3,6 százalékkal.

Az eredmények arra is utalnak, hogy számtalan tartalmak van még a szövetkezetekben. E tartalmak: a munkaidő jobb kihasználása, a munkaszervezés további javítása, a föld, mint alapvető termelőeszköz fokozott kihasználása, a tudomány eredményeinek szélesebb körű alkalmazása, a termelőszervezetek üzemek közti további ésszerű alakítása, a szakosodásra való törekvés, valamint a gazdasági együttműködésben való további részvétel. A szövetkezetek gazdasági színvonalában meglevő különbségekben is tartalékok jelentkeznek. Hisz, ma még jelentős az alacsony színvonalon gazdálkodó szövetkezetek száma, gyorsabb előrelépésükhöz a környezeti feltételek is kedvezőbbek, és számtalan jó példa van a gyors ütemű felzárkózásra megyénkben belül is. A kedvezőtlen termőhelyi adottságú szövetkezetek, valamint a Makó városi és járási szövetkezetek az átlagosnál gyorsabban fejlődtek 1976-ban, és ez a differenciálódás mérséklődésére hatott.

A közgazdasági szabályozórendszer lényegét üzemünk többsége időben felismerte, és ehhez megfelelően alkalmazkodva, eredményesen használta ki a szabályozórendszer adta lehetőségeket. Jó néhány üzem késve ismerte meg a szabályozás hatásmechanizmusát, így esetenként a tandíjat is meg kellett fizetni.

A szövetkezeti vezetők, elnökök, szakemberek túlnyomó többsége derekasan, sokszor hajnaltól késő estig szervezte, irányította nagy felelősséggel a szövetkezeti kollektívák nehéz, felelősségteljes munkáját. Bár tovább csökkent a dolgozó tagok létszáma, ugyanakkor fokozottabban, gyorsabban és hatékonyabban javult a technikai felszereltség. A fejlesztésre fordított pénzeszközök 47 százalékát fordították gépesítésre.

A társadalom megítélésében jelentős változások mentek végbe, a háztáji és kisegítő gazdaságok szerepe illetően. A szövetkezetek többségében okosan, rugalmasan, ténylegesen a közös gazdaság szerves részeként kezelték a háztáji gazdaságot. Ez megnyilvánult a fokozott szolgáltatásokban (szalma, takarmány, szaktanácsadás, vetőmag, palánta, gépi munka, felvásárlás-értékesítés, koordinálás) és ez a közös eredményeit, fejlődését nem akadályozta, sőt kedvezően hatott.

Csongrád megye szövetkezeti mozgalmának is erősege ez, hisz társadalmunk növekvő fogyasztási igénye, exportkötelezettsége csak úgy realizálható, ha minden lehetőségünket fokozottabban kihasználjuk. A kedvező eredmények javították az idei év feltételeit. Ez tükröződik a nagyobb fejlesztési tartalékokban, a jelentősebb forgóeszköz-ellátottságban, az őszi vetések minőségében.

A termelőszövetkezetek 1977. évi tervüket is megtárgyalták. Ezek megalapozottak, egybeesnek a népgazdasági igényekkel. A szövetkezeti tagok, vezetők, szocialista brigádok értik e feladatot, lendületes, tervszerű munkával indulnak a tavaszra. A megye térszervező működő 688 szocialista brigád egyhangúlag csatlakozott a csepelli felhíváshoz, hogy 1977. évi tervüket teljesítsék, illetve túlteljesítsék. Szép terv, szép program.

Az időjárás kedvezőbbre fordult, mindenütt megkezdődött a munka. Az embe-

rek metszenek, burgonyát csíráztatnak és a talajmunkát végző gépek ezrei dolgoznak. Jó a hangulat és e jó közérzetre valamennyiünknek vigyázni kell. A szövetkezeti vezetőkön nagyon sok múlik. Az, hogy a társadalmi keretek között hogyan valósulnak meg a gyakorlati elképzelések, elsősorban tőlük függ. Tudásuk és élettapasztalatuk mellett szükséges a határozottabb végrehajtóképesség. Ma már alapvető igény, hogy minden munkát optimális időben végezzenek el.

Nagy szükség van a vezetők példamutatására. A szövetkezeti tagok túlnyomó többsége szereti a rendet, a fegyelmet, mert ez az alapja egyéni boldogulásának, a közösség előrehaladásának és az egész társadalom jólétének.

A szövetkezeti önkormányzat eredményesebben működjön, s jobban érvényesüljön a demokrácia. Nem lehet sehol sem formális, főlősleges a szövetkezeti demokrácia, ugyanakkor nem jelentheti azt, hogy a közösen elhatározott feladatok végrehajtásában, a demokrácia kontúráiban vitassák a megvalósítást, pártolják a fegyelmezetlenséget, a tehetetlenséget. Ezen a téren még nincs minden rendben. Vannak szövetkezetek, ahol a demokráciát formálisan alkalmazzák, egy-két vezető hatalmaskodása érvényesül, és vannak gazdaságok, ahol hiányzik a határozottság és a szerveztlenség, a fegyelmezetlenség dominál.

Gazdálkodási, pénzügyi terveink megvalósításában igen jelentős tartalék a meglevő, sokszor egymás mellett szövetkezeteknél is előforduló nagy különbség. Ez a hozamokban, a vetés-tervezetekben, a vezetési módszerekben, a beruházásokban, a pénzügyi eredményekben, nem utolsósorban a munkadíjazásokban is jelentkezik. Ezért azonban nem a szövetkezeti tagok a felelősek.

Az elmúlt esztendőben kedvező folyamat indult meg Csongrád megyében a gazdasági együttműködések, a tapasztalatcserék, a bemutatkozó szervezésében. A szövetkezetek kezdeményezésére az idén a megyében kialakult tájközleteknek megfelelően a szövetkezeti vezetők közül álló szakmai kollektívát hozunk létre Szentés és Makó térségében. Ugyanakkor növekszik a termelési rendszerek és gazdasági együttműködések köre. Akár a cirok természetét nem akadályozta, sőt kedvezően hatott.

Az elmúlt esztendőben kedvező folyamat indult meg Csongrád megyében a gazdasági együttműködések, a tapasztalatcserék, a bemutatkozó szervezésében. A szövetkezetek kezdeményezésére az idén a megyében kialakult tájközleteknek megfelelően a szövetkezeti vezetők közül álló szakmai kollektívát hozunk létre Szentés és Makó térségében. Ugyanakkor növekszik a termelési rendszerek és gazdasági együttműködések köre. Akár a cirok természetét nem akadályozta, sőt kedvezően hatott.

Az elmúlt esztendőben kedvező folyamat indult meg Csongrád megyében a gazdasági együttműködések, a tapasztalatcserék, a bemutatkozó szervezésében. A szövetkezetek kezdeményezésére az idén a megyében kialakult tájközleteknek megfelelően a szövetkezeti vezetők közül álló szakmai kollektívát hozunk létre Szentés és Makó térségében. Ugyanakkor növekszik a termelési rendszerek és gazdasági együttműködések köre. Akár a cirok természetét nem akadályozta, sőt kedvezően hatott.

Dr. V. M. Abrahám Vince, a TESZÖV titkára